

MNIEJ WIĘCEJ

 PO
drugie

**EWALUACJA ZADANIA
REALIZOWANEGO W 2024 ROKU**

zadanie współfinansowane
przez Miasto Stołeczne
Warszawa

Warszawa

O ZADANIU

Zadanie zostało zaplanowane na czas od listopada 2024 do lipca 2026. W całym okresie realizacji powinno objąć wsparciem 150 uczestników znajdujących się w sytuacji bezdomności, mających od 18 do 25 lat, będących na różnych etapach uzależnienia od substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu.

UCZESTNICY

To osoby w wieku 18–25 lat już korzystające ze wsparcia Fundacji po DRUGIE (zakwaterowane w mieszkaniach treningowych, Domu dla Młodzieży czy korzystające z innych miejsc zakwaterowania znajdujących się na terenie Warszawy) oraz nowe osoby, które zgłoszą się po wsparcie.

CEL

Redukowanie szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z nadużywania substancji, wspieranie uczestników w zakresie ich readaptacji społecznej i zawodowej, a w dalszej perspektywie trwałe rozwiązanie problemu bezdomności uczestników i uregulowanie ich sytuacji mieszkaniowej. Działania podejmowane wobec uczestników powinny prowadzić do całkowitego zaprzestania przez nich używania substancji psychoaktywnych.

FORMY WSPARCIA

- ASYSTENTURA (60 godzin miesięcznie x 2 asystentów) – motywowanie uczestników do podejmowania leczenia oraz innych działań mających wpływ na zmianę i poprawę ich sytuacji.
- TERAPIA UZALEŻNIEŃ (40 godzin miesięcznie) – prowadzenie diagnozy uczestników, wsparcie w podejmowaniu decyzji o leczeniu i zdrowieniu, w tym również ograniczeniu zażywania substancji; wsparcie w utrzymywaniu abstynencji i zapobieganiu nawrotom.
- POMOC PSYCHOLOGICZNA (20 godzin miesięcznie) – poradnictwo w zakresie uzależnień, psychoedukacja, wsparcie dla osób doświadczających (poza uzależnieniem) zaburzeń psychicznych, motywowanie do podejmowania zmian i działań na rzecz zdrowienia.

Zespół realizujący zadanie jest objęty **superwizją**.

EWALUACJA

Ewaluacja dotyczy pierwszych dwóch miesięcy realizacji zadania w 2024. Została przeprowadzona w oparciu o dokumentację zadania, rozmowy z kadrą oraz uczestnikami. Warto zaznaczyć, że obejmuje bardzo krótki okres, w którym – w przypadku tak złożonych problemów, których rozwiązywania dotyczy – nie jest możliwe odnotowanie znaczących i trwałych zmian.

UCZESTNICY

Zadaniem zostało skierowane do 20 osób, w tym 6 kobiet i 14 mężczyzn (w grupie były 3 osoby transpłciowe). Większość uczestników miała nie więcej niż 22 lata. Jedna osoba miała 24 lata.

Uczestnicy byli na różnych etapach użytkowania substancji:

- 3 osoby zakończyły z powodzeniem terapię leczenia uzależnień i utrzymywały abstynencję powyżej 1 roku;
- 1 osoba miała ukończone leczenie krótkoterminowe, a jej abstynencja trwała niewiele ponad 2 miesiące;
- 5 uczestników przyznawało, że jest uzależnionych i z tej grupy 2 osoby przygotowywały się do rozpoczęcia terapii w ośrodkach stacjonarnych; pozostałe próbowały radzić sobie z abstynencją w oparciu o grupy AA i AN lub korzystając ze wsparcia terapeuty w ramach zadania;
- pozostałe osoby (11) miało do czynienia z substancjami, ale nie rozpoznawało u siebie problemu uzależnienia.

Edukacja:

- 11 uczestników miało wykształcenie podstawowe;
- 4 osoby miały zakończoną edukację w liceum;
- 2 osoby miały wykształcenie zawodowe;
- 3 osoby kontynuowały naukę w liceum (jedna uczyła się w trybie dziennym).

Większość uczestników wychowała się w rodzinnych domach, tylko 3 osoby miały doświadczenie pobytu w domu dziecka, 2 osoby były w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i 1 osoba w młodzieżowym ośrodku socjoterapii. Dodatkowo 1 osoba miała za sobą wielomiesięczny pobyt w zakładzie karnym.

7 osób w chwili przystąpienia do zadania miało pracę zawodową. Były to osoby, które korzystały ze wsparcia Fundacji po DRUGIE w zakresie zakwaterowania co najmniej kilka miesięcy.

13 uczestników zadania przebywało w Domu dla Młodzieży, 4 osoby korzystały ze wsparcia w mieszkaniach treningowych, 1 osoba była zakwaterowana w schronisku, 1 osoba rozpoczęła samodzielny wynajem pokoju, 1 osoba została skierowana do szpitala psychiatrycznego.

Warto zwrócić jeszcze uwagę na kwestie zdrowia psychicznego. Coraz częściej do organizacji zgłaszają się osoby w kryzysach psychicznych, wymagające stałej opieki lekarza psychiatry.

Aż 14 osób miało diagnozowane problemy zdrowia psychicznego i przyjmowało leki:

- 3 osoby miały zdiagnozowaną schizofrenię paranoidalną;
- 6 osób leczyło się z powodu depresji i lęków;
- 1 osoba miała diagnozowaną chorobę afektywną dwubiegunową;
- 4 osoby leczyły się z powodu zaburzeń osobowości.

DZIAŁANIA

Wszyscy uczestnicy zadania zostali objęci wsparciem asystentów, których podstawowym zadaniem było takie wspieranie młodzieży, które prowadzi zarówno do utrzymywania przez nią abstynencji jak i do rozwiązywania innych problemów stojących na drodze do wyjścia z sytuacji bezdomności.

W pierwszej kolejności asystenci dbali o to, by uczestnicy uzyskali możliwość stabilnego, bezpiecznego zakwaterowania. W chwili rozpoczęcia zadania 7 osób już korzystało z pomocy Fundacji i przebywało w Domu dla Młodzieży lub mieszkaniach treningowych. Pozostałe osoby uzyskały taką możliwość lub zostały skierowane do innych miejsc. Dotyczyło to dwóch uczestników, z których 1 został skierowany do szpitala psychiatrycznego i 1 otrzymał pomoc w schronisku dla osób bezdomnych.

Do zadania został włączony również 1 uczestnik, który podjął próbę samodzielnego zakwaterowania w wyjamnowanym pokoju. To osoba współpracująca z organizacją od wielu miesięcy, a możliwość kontynuowania wsparcia asystenckiego i terapeutycznego w tej przypadku stanowi ważny element w procesie usamodzielnienia i wychodzenia z bezdomności.

Zakwaterowanie w Fundacji po DRUGIE jest warunkowane abstynencją, zatem uczestnicy, którzy zostali włączeni do zadania i uzyskujący dach nad głową w organizacji byli poddawani badaniom na obecność alkoholu i narkotyków.

ASYSTENT 1

Monitorowanie trzeźwości i częste, wyrwykowe kontrole – szczególnie wobec osób, które mają problem z substancjami, jest bardzo potrzebnym elementem na drodze do zdrowienia i podejmowania decyzji o leczeniu. Jest także skutecznym sposobem wspierania młodzieży w utrzymywaniu abstynencji. Osoby, które ukończyły terapie podchodzą do tych sprawdzianów pozytywnie, dostrzegają w nich sens, ale im dłuższy jest czas abstynencji tym bardziej oczekują od otoczenia zaufania, więc do tych kontroli warto podchodzić z ostrożnością, tak by nie urazić nikogo.

Dwóch uczestników w czasie realizacji zadania złamało abstynencję, co skutkowało koniecznością opuszczenia Domu. Obaj mają możliwość powrotu, a rozmowa w tej sprawie ma się odbyć w Nowym Roku.

ASYSTENT 2

Osoby, które opuszczają miejsce zakwaterowania prowadzone przez FpD otrzymują informację o możliwości skorzystania z innych opcji – przede wszystkim ogrzewalni i noclegowni. Nie zawsze uczestnicy mają jednak gotowość skorzystania z tych rozwiązań. Wspomniane wcześniej osoby, które opuściły Dom z powodu złamania abstynencji, nie były zainteresowane taką formą pomocy.

Asystenci patrzyli kompleksowo na sytuację uczestników. Poza tymczasowym regulowaniem kwestii dachu nad głową i umożliwieniem młodzieży zabezpieczenia podstawowych potrzeb kierowali ją do wsparcia specjalistów działających w ramach zadania (psychologa, terapeuty uzależnień) oraz innych specjalistów pracujących w FpD, w szczególności doradcy zawodowego i prawnika.

ASYSTENT 1

Bardzo ważne w przypadku młodzieży doświadczającej bezdomności jest włączanie jej na rynek pracy, jednak jeśli chodzi o osoby borykające się z problemem uzależnienia, a dodatkowo problemami zdrowia psychicznego, w pierwszej kolejności potrzebne jest zaopiekowanie się ich zdrowiem.

Organizacja współpracowała ze Stowarzyszeniem Jesteśmy Nadzieją, które obejmowało młodzież wsparciem psychiatrycznym oraz pomagało w uzyskaniu skierowań na leczenie i terapię.

Szybki dostęp do lekarza psychiatry wpływał korzystnie na sytuację uczestników i pozwalał na sprawne wdrożenie niezbędnego leczenia i poprawę jej kondycji.

Jednocześnie młodzież kierowana była do pomocy psychologicznej i wsparcia terapeuty uzależnień.

Część osób korzystała z tej pomocy już wcześniej (w ramach innych zadań realizowanych przez FpD) i dzięki zadaniu mogła kontynuować rozpoczęty proces. Pozostałe osoby były włączane do wsparcia po diagnozie prowadzonej przez asystentów.

ASYSTENT 2

Młodzież chętnie zgłaszała się po pomoc do lekarza, psychologa i terapeuty, co w wielu przypadkach wynikało z głębokiej potrzeby uzyskania pomocy, wyrównania nastroju, a nawet zerwania z nałogiem i podjęcia leczenia uzależnień.

2 osoby z tej grupy rozpoczynają leczenie w najbliższych dniach i zdecydowały się na wyjazd do ośrodków oferujących pomoc w trybie stacjonarnym.

UCZESTNICZKA 1

Po prostu ja wiem, że bez terapii sobie nie poradzę i chcę spróbować. Rozmawiałam w Fundacji z osobami, które mają już skończone takie leczenie i przede wszystkim one przekonały mnie, że to jest dobry krok i jedyne rozwiązanie.

Bardzo ważnym elementem wsparcia jest dla młodzieży możliwość przebywania w środowisku rówieśników, którzy mają już swoje doświadczenia, przeszli leczenie w ośrodkach i utrzymują abstynencję. Młodzież dzieli się doświadczeniami podczas organizowanych w ramach zadania **grup wsparcia**, ale także w codziennych kontaktach.

ASYSTENT 2

W naszej pracy staramy się wykorzystywać potencjał, który mają sami uczestnicy. Gdy młodzież przychodzi do punktu i spotyka się ze sobą, pomagamy w takim prowadzeniu rozmów, w którym pojawią się tematy potrzebne i wspierające w drodze do zmiany.

Wśród uczestników zadania jest kilka osób, które na dziś nie deklarują gotowości leczenia, choć taka potrzeba jest diagnozowana przez terapeutę i psychologa. Młodzież ta korzysta z regularnych spotkań ze specjalistami, a swoje codzienne zadania koncentruje na pracy zawodowej i edukacji.

Taka sytuacja dotyczy 7 osób.

Specjaliści organizacji nie naciskają na uczestników, by podejmowali leczenie, jeśli sami nie zgłaszają takiej gotowości. Jednak młodzież, która korzysta ze wsparcia w zakwaterowaniu jest zobowiązana do aktywnego działania w swojej sprawie, zatem – jeśli nie terapia i leczenie – to konieczne jest realizowanie innych obowiązków.

ASYSTENT 1

Wielokrotnie w naszej pracy przekonywaliśmy się, że młodzież uzależniona nie jest w stanie utrzymać abstynencji i pracy zawodowej zanim nie podejmie leczenia i nie podda się właściwym oddziaływaniom. Mimo głębokiego przekonania, że tak jest, nie zmuszamy nikogo do leczenia. Uczestnicy, którzy próbują ominąć ten etap, niestety zwykle nie dają sobie rady i łamią abstynencję. I ta sytuacja, pokazywanie i omawianie jej z nimi jest jedną z ważnych dróg prowadzących do ich zdrowienia. Możliwość konfrontowania trudności, porażek czasem przynosi efekt w postaci decyzji o terapii.

W 2024 roku zadanie było realizowane jedynie przez dwa miesiące, zatem trudno oczekiwać, by w tak krótkim czasie udało się doprowadzić do znaczących zmian. Niektórzy uczestnicy mają za sobą dopiero dwa lub trzy spotkania ze specjalistami i dopiero rozpoczynają proces wychodzenia z trudnej sytuacji. Potrzebują czasu, by zbudować relację, zaufanie i podjąć się analizowania siebie i swoich zachowań.

Warto jednak zaznaczyć, że:

- 3 osoby, które miały na swoim koncie zakończone terapie uzależnień, utrzymywały abstynencję i korzystały z dalszej pomocy terapeutycznej (zapobieganie nawrotom, podtrzymanie trzeźwości i budowanie nowych nawyków);
- 2 osoby zdecydowały się na leczenie odwykowe;
- 18 uczestników zadania utrzymało abstynencję w okresie jego realizacji.

W ramach zadania w 2024 roku zrealizowano:

- 240 godzin pracy asystentów
- 80 godzin terapii uzależnień
- 80 godzin wsparcia psychologa
- 16 godzin grupy wsparcia

WNIOSKI

Zaplanowane w ramach zadania działania są dopasowane do potrzeb uczestników i umożliwiają im pokonywanie trudnej sytuacji, a w pierwszej kolejności sprzyjają zrozumieniu własnej sytuacji i rozpoczęciu drogi do zdrowienia.

Działania wpisują się w ogólną ofertę organizacji i uzupełniają ją o ważny element, który prowadzić ma do rozwiązania w sposób trwały i stabilny sytuacji uczestników i pokonania problemu bezdomności.

Bardzo ważna dla uczestników jest relacja, którą budują ze specjalistami organizacji oraz relacje rówieśnicze. Te drugie mają czasem różny przebieg (bywa, że młodzież niekoniecznie wspiera się w dobrych działaniach), dlatego ważnym zadaniem jakie stoi przed zespołem jest monitorowanie tych relacji i wspieranie uczestników w prawidłowym funkcjonowaniu i tworzeniu środowiska napędzającego się wzajemnie do korzystnych zmian.

